

GENERALINIO ADVOKATO
NIILO JÄÄSKINEN IŠVADA,
pateikta 2010 m. vasario 11 d.¹

I — Įvadas

1. Nuo 1991 m. balandžio 1 d. Prancūzijos Respublika, vadovaudamasi Bendrojo mokesčių kodekso 279 straipsniu, taiko iki 5,5 % sumažintą pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) tarifą advokatų, advokatų Valstybės Taryboje (Prancūzija) ir Kasaciniame teisme (Prancūzija) bei *avoués* (toliau – advokatai) paslaugoms, už kurias visas ar iš dalies sumoka valstybė kaip už teisinę pagalbą.

2. Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad taikydama tokį lengvatinį tarifą Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 96 straipsnį ir 98 straipsnio 2 dalį (OL L 347, p. 1, toliau – PVM direktyva).

3. Pateikdama gynybos argumentus Prancūzijos Respublika teigia, kad advokatų

kaip teisinė pagalba teikiamos paslaugos yra PVM direktyvos III priedo 15 punkte numatytos paslaugos, kurias „teikia organizacijos, kurias valstybės narės pripažįsta socialine gerove besirūpinančiomis organizacijomis ir kurios dalyvauja globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos darbe“, todėl joms gali būti taikomas lengvatinis PVM tarifas.

II — Teisinis pagrindas

*A — Europos Sąjungos teisė*²

4. Siekiant aiškumo ir racionalumo PVM direktyvos naujoje redakcijoje išdėstytos pertvarkytos 1977 m. gegužės 17 d.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — Kadangi Komisijos pagrįsta nuomonė Prancūzijos Respublikai adresuota 2006 m. gruodžio 15 d., toliau nuorodos į EB Sutarties nuostatas bus daromos pagal ankstesnę, prieš įsigaliojant Sutartčiai dėl Europos Sąjungos veikimo taikytą numeraciją.

Šeštosios Tarybos direktyvos dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas (OL L 145, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 23, toliau – Šeštoji direktyva) nuostatos, nes ši direktyva buvo kelis kartus iš esmės keista.

5. 2007 m. sausio 1 d. įsigaliojusios PVM direktyvos nuostatos nuo minėtos dienos panaikino ir pakeitė Šeštosios direktyvos nuostatas. Tęstinumas tarp dviejų dokumentų aiškiai matyti iš PVM direktyvos 411 straipsnio 2 dalies, būtent dėl to, kad joje daroma nuoroda į XII priede esančią koreliacijos lentelę.

6. PVM direktyvos 96 ir paskesni straipsniai iš esmės atitinka Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalies a punktą.

7. PVM direktyvos 96 straipsnyje numatyta:

8. PVM direktyvos 97 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad nuo 2006 m. sausio 1 d. iki 2010 m. gruodžio 31 d. standartinis tarifas negali būti mažesnis nei 15 %.

9. Pagal PVM direktyvos 98 straipsnį:

„1. Valstybės narės gali taikyti vieną arba du lengvatinius tarifus.

2. Lengvatiniai tarifai taikomi tik III priede nustatytooms kategorijoms priklausančių prekių tiekimui ar paslaugų teikimui.

<...>“

„Valstybės narės taiko standartinį PVM tarifą, kurį kiekviena valstybė narė nustato kaip tam tikrą procentą nuo apmokestinamosios vertės ir kuris turi būti toks pats prekių tiekimui bei paslaugų teikimui.“

10. PVM direktyvos III priedo „Prekių ir paslaugų, kurias tiekiant ir teikiant gali būti

taikomi 98 straipsnyje nurodyti lengvatiniai tarifai, sąrašas“ 15 punkte nurodyti „prekių tiekimas ir paslaugų teikimas, kai prekes tiekia ir paslaugas teikia organizacijos, kurias valstybės narės pripažįsta socialine gerove besirūpinančiomis organizacijomis ir kurios dalyvauja globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos darbe, jeigu šie sandoriai nėra neapmokestinami pagal 132, 135 ir 136 straipsnius“³.

f) advokatų, advokatų Valstybės Taryboje ir Kasaciniame teisme bei *avoués* paslaugoms, už kurias visas ar iš dalies sumoka valstybė kaip už teisinę pagalbą; <...>⁴.

III — Ikiteisminė procedūra

B — Nacionalinės teisės aktai

11. Bendrojo mokesčių kodekso 279 straipsnyje, kuris paremtas 1991 m. balandžio 1 d. Biudžeto 1991 metams įstatymo (1990 m. gruodžio 29 d. Įstatymas Nr. 90-1168) 32 IV straipsniu, numatyta⁴:

„Pridėtinės vertės mokesčio lengvatinis 5,50 % tarifas taikomas: <...>

12. Manydama, kad pagal Bendrojo mokesčių kodekso 279 straipsnio f punktą lengvatinio PVM tarifo taikymas advokatų, advokatų Valstybės Taryboje ir Kasaciniame teisme bei *avoués* paslaugoms kaip teisinei pagalbai turėtų būti pripažintas prieštaraujančiu Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalies a punktiui ir jos H priedo nuostatoms, 2006 m. balandžio 10 d. oficialiu pranešimu Komisija nusprendė pradėti EB 226 straipsnyje numatytą procedūrą prieš Prancūzijos Respubliką.

3 — Šeštosios direktyvos H priede, kuris buvo įtrauktas 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyvoje 92/77/EEB, papildančioje bendrą pridėtinės vertės mokesčio sistemą ir iš dalies keičiančioje Direktyvą 77/388/EEB (PVM tarifų derinimas) (OL L 316, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 202), taip pat nustatytas „tiekiamų prekių ir teikiamų paslaugų, kurioms gali būti taikomi sumažinti PVM tarifai, sąrašas“, o keturioliktoje kategorijoje numatytos „organizacijų, valstybių narių pripažintų labdaringomis organizacijomis, ir dalyvaujančių socialinės paramos arba apsaugos darbe, tiekiamos prekės ir teikiamos paslaugos, jeigu jos nėra atleistos nuo mokesčio pagal 13 straipsnį“.

4 — Ši nuostata, kuri nebuvo taikoma prieš įsigaliojant Šeštajai direktyvai, nepatenka į joje numatytas pereinamąsias nuostatas, būtent į šios direktyvos 28 straipsnio 2 dalį, kurią nurodo Komisija savo ieškinyje.

13. Kadangi 2006 m. birželio 12 d. atsakyme pateikti Prancūzijos valdžios institucijų

5 — Bendrojo mokesčių kodekso 279 straipsnis paskutinį kartą iš dalies buvo keistas 2009 m. liepos 22 d. Įstatymo Nr. 2009-888 22 straipsniu, bet šis pakeitimas nedarė įtakos f punkto nuostatoms.

argumentai Komisijos neįtikino, ji 2006 m. gruodžio 15 d. šioms institucijoms pateikė pagrįstą nuomonę, nurodydama per du mėnesius nuo jos gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta.

priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Prancūzijos Respublikos.

14. 2007 m. vasario 13 d. laiške Prancūzijos Respublika nurodė, kad, jos nuomone, suformuluotas kaltinimas nėra pagrįstas. Nustatė, kad valstybė narė neištaisė nurodyto pažeidimo, ir vadovaudamasi PVM direktyvos 96 straipsniu ir 98 straipsnio 2 dalimi, kurie nuo 2007 m. sausio 1 d. pakeitė Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalies a punktą, Komisija pareiškė šį ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo.

16. Valstybė narė atsakė, kitaip aiškindama nagrinėjamas nuostatas, prašo atmesti ieškinį ir priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Komisijos.

V — Įsipareigojimo neįvykdymo vertinimas

IV — Procesas Teisingumo Teisme

15. Savo ieškiniu Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad taikiusi lengvatinį PVM tarifą advokatų paslaugoms, už kurias visas ar iš dalies sumoka valstybė kaip už teisinę pagalbą, Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal PVM direktyvos 96 straipsnį ir 98 straipsnio 2 dalį. Ji tvirtina, kad šie paslaugų teikėjai negali būti laikomi „organizacijomis, kurias valstybės narės pripažįsta socialine gerove besirūpinančiomis organizacijomis ir kurios dalyvauja globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos darbe“ šios direktyvos prasme. Komisija taip pat prašo

17. Iš pradžių, manau, būtina priminti kas yra teisinė pagalba, kuri laikoma pagrindine teise, ir jai taikomą tvarką Prancūzijoje. Tuomet prieš pradėdamas analizuoti atitinkamas nuostatas išnagrinėsiu ekonominius bylos aspektus ir pagrindinei bylai svarbius aiškinimo būdus. Bet pirmiausia reikia paaiškinti šių nuostatų taikymą laiko atžvilgiu.

A — Nuostatų taikymas „ratione temporis“

18. Visų pirma, kaip nurodė Komisija, o Prancūzijos Respublika neprieštaravo

tokiai nuomonei, reikia paaiškinti, kad turi būti taikomos ne Šeštosios direktyvos, bet PVM direktyvos nuostatos, nes Prancūzijos valdžios institucijoms nustatytas terminas atsižvelgti į pagrįstą nuomonę baigėsi po to, kai 2007 m. sausio 1 d. buvo panaikinta Šeštoji direktyva.

B — *Teisinė pagalba kaip pagrindinės teisės kreiptis į teismą elementas*

19. Teisė veiksmingai kreiptis į teismą, visų pirma panaikinant su tuo susijusias galimas finansines kliūtis, pripažinta pagrindine teise tiek Europos žmogaus teisių konvencijoje⁶ (toliau – EŽTK), tiek Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtame Tarptautiniame pilietinių ir politinių teisių pakte⁷. Šiuose dokumentuose galimybė gauti nemokamą advokato pagalbą yra aiškiai garantuojama tik kaltinamojo atžvilgiu, tai yra, vykstant baudžiamajam procesui.

20. Vis dėlto Europos žmogaus teisių teismas nustatė, kad ši teisė taikoma ir per civilinį

procesą⁸. 1979 m. spalio 9 d. priimtame sprendime⁹ jis patikslino, kad EŽTK 6 straipsnio 1 dalis įpareigoja Susitariančiąsias valstybes imtis reikiamų priemonių garantuoti nemokamą teisinę pagalbą tik kai ji būtina siekiant užtikrinti veiksmingą kreipimąsi į teismą dėl to, kad įstatyme reikalaujama, jog būtų atstovaujama per advokatą, arba dėl proceso ar ginčo sudėtingumo¹⁰. Teismas šį straipsnį aiškino kaip įtvirtinantį principą, pagal kurį, siekiant užtikrinti veiksmingą teisę kreiptis į teismą, o kartu ir teisingą procesą šių nuostatų prasme, teisinė pagalba yra naudinga, bet ne visada būtina priemonė. Todėl ši teisė nėra absoliuti. Reikalaujama, kad teisinė pagalba būtų suteikiama tik tuo atveju, kai jos nesuteikus nebūtų garantuota teisė veiksmingai kreiptis į teismą.

21. Mano manymu, teisinė pagalba yra vis labiau laikoma būtinu socialiniu elementu siekiant užtikrinti pagrindinės teisės, t. y. teisės į teisingumą ir dėl to – teisės pasiremti teisės aktais bendrąja prasme, veiksmingumą.

6 — 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 3 dalis.

7 — 1966 m. gruodžio 19 d. pateikto pasirašyti Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 14 straipsnio 3 dalies d punktas *in fine*.

8 — 1975 m. vasario 21 d. Sprendime *Goldier* (A serija, Nr. 18, § 35 ir paskesni) minėtas teismas iš tiesų nusprendė, jog „(EŽTK) 6 straipsnio 1 dalimi kiekvienam asmeniui garantuojama teisė, kad teismas nagrinėtų bet kokį ginčą, susijusį su jo civilinėmis teisėmis ir pareigomis. Taip juo įtvirtinama „teisė į teismą“, o teisė kreiptis, tai yra, teisė paduoti teismui prašymą dėl civilinio ginčo, sudaro tik vieną jos dalį“.

9 — Sprendimas *Airey prieš Airiją* (A serija, Nr. 32, § 26).

10 — Pastaruoju atveju Teisingumo Teismas pabrėžė, kad galimybės pasinaudoti teisine pagalba nebuvimas galėtų atimti iš suinteresuotųjų asmenų galimybę veiksmingai apginti savo interesą teisme ir reikštų šalių nelygiateisiškumą, o tai nepateisinama atsižvelgiant į teisingo bylos nagrinėjimo sąvoką. Ypač žr. 2005 m. vasario 15 d. EŽTT Sprendimą *Steel ir Morris (Recueil des arrêts et décisions 2005-II, § 72)*.

22. Ši raida ypač matyti iš Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos¹¹, kurios 47 straipsnyje „Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“ numatyta ir apibrėžta teisė į teisinę pagalbą bet kokiame teisme. Pagal paskutinę šio straipsnio pastraipą: „asmenys, neturintys pakankamai lėšų, turi gauti nemokamą teisinę pagalbą, jei tai reikalinga užtikrinti teisę į veiksmingą teisingumą“. Matyti, kad ši nuostata suformuluota atsižvelgiant į Europos žmogaus teisių teismo praktiką.

atitinka pagrindines Sąjungoje galiojančias teisminės gynybos sistemos vertybes.

C — Teisinės pagalbos tvarka Prancūzijoje

23. 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyvoje 2003/8/EB, numatančioje teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčiuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles¹², taip pat aiškiai daroma nuoroda į EŽTK ir į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją.

25. Iš 1991 m. liepos 10 d. Įstatymo Nr. 91-647 dėl teisinės pagalbos¹³ matyti, kad fiziniai ar juridiniai asmenys, neturintys pakankamai lėšų¹⁴, siekdami apginti savo teises teisme gali gauti pagalbą.

24. Todėl reikia preliminariai konstatuoti, kad tikslas pakankamai lėšų neturintiems asmenims palengvinti teisę kreiptis į teismą ir pasiremti teisės aktais bendrąja prasme

26. Teisinės pagalbos gavėjas neturi mokėti nei avanso ar depozito, nei atlikti kito mokėjimo, kad būtų visiškai ar iš dalies apmokėtos procese, dėl kurio ši pagalba teikiama, patirtos išlaidos.

11 — 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje paskelbta Chartija (OL C 364, p. 1) buvo iš dalies pakeista ir jai suteikta privalomoji teisinė galia priėmus Lisabonos sutartį (OL 2007, C 303, p. 1).

12 — OL L 26, p. 41, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 90.

13 — Šio įstatymo 1 straipsnyje patikslinta, kad, pirma, juo siekiama užtikrinti teisę į teisingumą ir teisę pasiremti teisės aktais ir, antra, kad teisinės paslaugos apima teisinę pagalbą, pagalbą pasiremiant teisės aktais ir advokato dalyvavimą sulaukymo, tarpininkavimo ir taikinimo baudžiamosiose bylose atvejais.

14 — Tam tikros minėto įstatymo 4 ir 6 straipsniuose, 9 straipsnio 1 dalyje ir 9 straipsnio 2 dalyje išvardytų asmenų grupėms netaikoma ši sąlyga dėl lėšų. Taip, be kita ko, yra nepilnamečių asmenų ir sunkiausių nusikaltimų aukų atveju.

27. Jei suteikiama visiška teisinė pagalba, valstybė privalo apmokėti visas atitinkamo subjekto išlaidas (advokatų ir *avoués* honorarus, atlygį teismo antstoliams, notarų paslaugų išlaidas, ekspertizės išlaidas ir kt.¹⁵). Iš anksto apibrėžtas advokatų atlyginimo dydis nustatomas pagal tarifų lentelę, pagrįstą baziniu koeficientu, kurį sudaro tam tikri vertės vienetai¹⁶, nustatyti kiekvienai iš procedūrų, kurios gali būti vykdomos teismuose¹⁷.

aspektus¹⁹. Šis susitarimas turi būti pasiektas prieš pradendant bet kokius veiksmus ir sudarytas rašytinės sutarties forma, kuri pateikiama advokatūros pirmininkui, o to nepadarius yra negaliojanti.

28. Jei teisinė pagalba suteikiama iš dalies, valstybė sumoka tik dalį su teisingumo vykdymu susijusių asmenų atlyginimo. Valstybės mokama dalis nustatoma atsižvelgiant į visos teisinės pagalbos procentinę išraišką, kuri atvirkščiai proporcinga pagalbos gavėjo pajamoms¹⁸. Todėl advokatas turi teisę gauti papildomą atlyginimą, kurio dydis skirsis. Advokatas ir jo klientas gali laisvai sutarti dėl šio papildomo honoraro dydžio, tačiau turi būti atsižvelgiama į įstatyme apibrėžtus kriterijus, kurie, be kita ko, apima finansinius

29. Prancūzijoje, kitaip nei, pavyzdžiui, Suomijoje²⁰ ar tam tikrose Vokietijos *Länder*, nėra viešųjų teisinės pagalbos įstaigų, kurios papildytų advokatų teikiamas paslaugas.

D — *Ekonominiai bylos aspektai*

15 — Reikia pažymėti, kad, kitaip nei advokatų ir jiems prilyginamų asmenų teikiamų paslaugų atveju, kitų su teisminėmis institucijoms susijusių asmenų teikiamoms paslaugoms pagal Bendrojo mokesčių kodekso 279 straipsnio nuostatas netaikomas lengvatinis PVM tarifas.

16 — Žr. 1991 m. liepos 10 d. Įstatymo 27 straipsnio antrą ir paskesnes pastraipas bei 1991 m. gruodžio 19 d. Dekreto Nr. 91-1266 dėl minėto įstatymo taikymo 90 ir paskesnius straipsnius. Prancūzijos valstybės dalis, sumokama atlyginant teisinės pagalbos gavėjams paslaugas teikusiems advokatams, yra nustatoma pagal Biudžeto įstatyme numatytą vertės vieneto (VV) dydį, kuris dauginamas iš Dekrete įtvirtintų koeficientų.

17 — Žr. 1991 m. liepos 10 d. Įstatymo 27 straipsnio antrą ir paskesnes pastraipas bei 1991 gruodžio 19 d. Dekreto Nr. 91-1266 dėl minėto įstatymo taikymo 90 ir paskesnius straipsnius. Prancūzijos valstybės sumokama dalis, kuria atlyginama teisinę pagalbą pagalbos gavėjams suteikusiems advokatams, yra nustatoma pagal Biudžeto įstatyme numatytą vertės vieneto (VV) dydį, kuris dauginamas iš Dekrete įtvirtintų koeficientų.

18 — Tarifai svyruoja tarp 85 %, 70 %, 55 %, 40 %, 25 % ir 15 %.

30. PVM yra bendrasis vartojimo mokestis, kuris siejamas su visomis Sąjungos valstybėse narėse suvartotomis ar gautomis prekėmis ir paslaugomis. Advokatų suteiktų paslaugų

19 — 1991 m. liepos 10 d. Įstatymo 35 straipsnio antroje pastraipoje numatyta, kad šalyje, „atsižvelgdamos į bylos medžiagos sudėtingumą, formalumus ir išlaidas, susijusias su bylos pobūdžiu, pagal pagalbos gavėjo pajamas ir turtinę padėtį nustato šio papildomo honoraro dydį ir mokėjimo tvarką“. Ketvirtoje pastraipoje papildyta: „Iei advokatūra, į kurios sąrašą įrašytas advokatas, įtvirtino honorarų nustatymo būdą, atsižvelgiant į išdėstytus kriterijus, papildomo atlyginimo dydis apskaičiuojamas vadovaujantis šiuo nustatymo būdu“.

20 — Žr. 2009 m. spalio 29 d. Sprendimą *Komisija prieš Suomiją* (C-246/08, Rink. p. I-10605, 5 ir paskesni punktai) ir šioje byloje pateiktą generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer išvadą (8 ir paskesni punktai bei 28 punktas), kurioje nagrinėjama ekonominės veiklos sąvoka Šeštosios direktyvos prasme.

atveju klientas, kaip galutinis vartotojas, naudojami paslauga ir todėl, vadovaujantis PVM logika, yra apmokestinamas šiuo mokesčiu. Teisinės pagalbos atveju ši mokesčių našta visiškai ar iš dalies tenka valstybei.

31. Jei suteikiama visiška teisinė pagalba, lengvatinio PVM tarifo taikymas neturi esminės įtakos tokios pagalbos gavėjui. Kadangi jo advokato išlaidos yra visiškai atlyginamos, suinteresuotasis asmuo nepastebi lengvatos, t. y. sumažinto PVM tarifo²¹, kuri suteikiama valstybės bendrųjų finansų sąskaita. Nurodysiu, kad faktiškai šiuo atveju lengvatinio tarifo taikymas apriboja biudžetinių priemonių, kurios tiesiogiai skirtos finansuoti teisinę pagalbą, kiekį, bet kartu valstybė nustato mažiau mokesčių pačiai sau.

32. Priešingai, dalinės teisinės pagalbos gavėjas savo advokatui turi mokėti papildomą

21 — Kadangi visiškos teisinės pagalbos gavėjas PVM neįmoka, tai – nesuvokiama finansinė parama, kaip konstatavo Roland du Luart 2007 m. spalio 9 d. Prancūzijos Senato ataskaitoje (2007–2008 m. eilinės sesijos *Rapport d'information du Sénat* Nr. 23, kuri paskelbta Senato interneto svetainėje, p. 82).

sutartą honorarą. Dėl taikomo lengvatinio PVM tarifo, suinteresuotasis asmuo gali, be abejonės, pasinaudoti mokesčine parama, kuri papildo tiesioginę teisinės pagalbos formą gaunamą paramą. Tačiau turiu pažymėti, kad šis teigiamas rezultatas subjektui yra pasiekiamas tik jeigu nustatomas mažiausio advokatui priimtino dydžio papildomas atlyginimas (be PVM). Atvirkščiai, kai nustatomas klientui priimtinas pats didžiausias honoraras (be PVM), mokesčių lengvata pasinaudoja advokatas. Tarp šių dviejų kraštutinių atvejų skirtumas tarp lengvatinio tarifo ir standartinio tarifo padalijamas tarp šalių. Aišku, kad sumažintu PVM tarifu nebūtinai pasinaudoja galutinis vartotojas²².

33. Lyginamosios teisės analizė parodo, kad Prancūzijos Respublika nėra vienintelė Sąjungos valstybė narė, nusprendusi kaip teisinę pagalbą advokatų teikiamoms paslaugoms taikyti specifinę tvarką. Iš tiesų iš Komisijos parengto dokumento²³ matyti, kad minėtoms paslaugoms taikomas lengvatinis PVM tarifas ne tik Prancūzijoje, bet ir Portugalijoje.

22 — B. Terra ir J. Kajus „A Guide to the European Directives, Introduction to European VAT“, IBFD, Amsterdam/Hombæk, 2009, 1 tomas, p. 298.

23 — Žr. dokumentą „Europos Bendrijų valstybėse narėse taikomi PVM tarifai. Situacija 2009 m. liepos 1 d.“ (*taxud.d.1(2009)307669-FR*), paskelbtą Komisijos interneto svetainėje, ypač p. 19 ir paskesni. Komisija įspėja, kad atsižvelgiant į tai, jog šis informacinis dokumentas „parengtas vadovaujantis valstybių narių pateikta informacija ir dalies šios informacijos kai kurios iš jų dar nepatikrino, Komisija nepriima atsakomybės už šį dokumentą ir jis nereiškia valstybių narių teisės aktų patvirtinimo“.

Dokumente patikslinama, kad pastarojoje valstybėje „paslaugoms, kurios teikiamos pagal teisinę pagalbą tvarką ar kai advokatas paskiriamas automatiškai, oficialaus paskyrimo; paslaugoms, susijusioms su asmenų ir šeimos teise, (ir) paslaugoms, susijusioms su darbo teise“, taikomas 5 % lengvatinis PVM tarifas vietoj Prancūzijoje taikomo 5,5 % tarifo, o kitos advokatų paslaugos Portugalijoje apmokestinamos 20 % PVM tarifu (Prancūzijoje taikomas 19,6 % tarifas).

34. Šioje stadijoje kyla svarbus klausimas: ar, kaip teigia Prancūzijos Respublika, taikomas standartinis PVM tarifas apribotų galimybę kreiptis į teismą?

35. Komisija nesutinka su tokia nuomone, nes savo ieškinyje ji nurodo, kad, kaip paaiškinau, valstybei visiškai padengiant honorarus, už kuriuos turi sumokėti suinteresuotieji asmenys, šiems nedaro įtakos standartinio PVM tarifo taikymas. Neigiamas poveikis egzistuoja tik tuomet, kai suteikiama dalinė teisinė pagalba. Be to, jei advokatų ir *avoués* kaip teisinė pagalba teikiamoms paslaugoms būtų taikomas standartinis tarifas, Prancūzijos Respublika galėtų gauti papildomų pajamų, kurias, be kita ko, būtų galima skirti padidinti šiai pagalbai teikti numatytas lėšas. Taip Prancūzijos vyriausybė galėtų padengti visas sumas, įskaitant PVM, kurias pagalba

besinaudojantys asmenys privalo sumokėti advokatams ir *avoués*. Būtent pagalbos gavėjams suteikiamos pagalbos apimtis, bet ne taikomas PVM tarifas lemia, ar prieinamos šių profesionalų teikiamos paslaugos.

36. Kitaip tariant, Komisija tvirtina, kad taikomas standartinis PVM tarifas nedaro įtakos pagalbos gavėjo finansinei situacijai, kai valstybės mokama dalis visiškai padengia teisinę pagalbą, ir kad Prancūzijos valdžios institucijos galėtų pakeisti taikomus teisės aktus, kai teisinė pagalba suteikiama iš dalies, jeigu jos nori suteikti finansinę paramą atitinkamiems subjektams. Mano manymu, Bendrojo mokesčių kodekso 279 straipsnio f punktu būdingo ekonominio poveikio analizė, kurią pateikė Komisija, yra pagrįsta.

37. Be to, Prancūzijos Respublikos nurodomas mokesčių neutralumas ir šios nuostatos sąlygojamų konkurencijos iškraipymų nebuvimas neturi lemiamos svarbos aiškinant PVM direktyvos III priedo 15 punkto formulotę. Šiuo klausimu pastebiu, kad, atsižvelgiant į PVM direktyvos bendrąją struktūrą ir

Teisingumo Teismo praktiką²⁴, tai, kad sandoris yra neutralus mokesčių požiūriu, yra veiksnys, kuris labiau naudojamas siekiant apriboti apmokestinimo pagal standartinį tarifą taisyklės išimčių (leidžiančios nukrypti nuostatos, atleidimas nuo mokesčio ir kt.) taikymo sritį, o ne pateisinti jų taikymo srities išplėtimą. Taip pat kartais mokesčių neutralumo principas, kuris būdingas bendrai PVM sistemai, pagrindžia siauresnį atitinkamų sąvokų aiškinimą²⁵. Bet, mano nuomone, šis argumentas šioje byloje nėra esminis, nes pagrindinis PVM direktyvos 96 straipsniu ir 98 straipsnio 2 dalimi bei III priedu siekiamas tikslas yra ne išvengti konkurencijos iškraipymų, bet palengvinti laipsnišką valstybių narių teisės aktų suderinimą sulyginant PVM tarifus ir apribojant sandorius, kuriems gali būti taikomi lengvatiniai tarifai.

E — *Bendri pastebėjimai dėl PVM direktyvos III priedo 15 punkto aiškinimo*

1. Dėl teismo praktikos, susijusios su atleidimu nuo PVM, pritaikymo

38. Mano žiniomis, nėra teismo praktikos būtent šiuo klausimu. Iš tiesų pasirodo, kad

24 — A. Rosas „Value Added Tax and Distortion of Competition“, *EU Competition Law in Context: Essays in Honour of Virpi Tiili*, red. H. Kanninen, N. Korjus ir A. Rosas, A. Hart, Oregon, Oxford & Portland, 2009, p. 275 ir paskesni, ypač p. 277–282 ir p. 289.

25 — 1999 m. rugsėjo 7 d. Sprendimas *Gregg* (C-216/97, Rink. p. I-4947, 19 punktas), susijęs su Šeštosios direktyvos aiškinimu.

į Teisingumo Teismą dar nebuvo kreiptasi prašant išaiškinti PVM direktyvos III priedo 15 punkte ar anksčiau Šeštosios direktyvos H priedo keturioliktoje kategorijoje vartojamas sąvokas.

39. Tačiau Prancūzijos Respublika mano, kad reikia pritaikyti aiškinimą, kurį Teisingumo Teismas pateikė analogiškai formuluotei, t. y. „organizacijos, (pripažintos) socialine gerove besirūpinančiomis organizacijomis“, nurodytai Šeštosios direktyvos 13 straipsnio A skirsnio 1 dalies g punkte, kuris tapo PVM direktyvos 132 straipsnio 1 dalies g punktu. Grįsdama šį teiginį ji nurodo, kad PVM direktyvos 98 straipsnyje daroma nuoroda į 132 straipsnį, ir iš to ji daro išvadą, kad turi būti vienodai suprantamos lengvatinio PVM tarifo ir atleidimo nuo PVM srityje vartojamos sąvokos.

40. Mano nuomone, iš tiesų su atleidimu nuo PVM susijusioje teismo praktikoje nurodyti aiškinimo principai yra tinkami ir gali būti naudingai pritaikyti aiškinant III priedą dėl lengvatinių PVM tarifų²⁶. Manau, kad siekiant nuoseklumo analogiškoms sąvokoms turi būti taikomi tie patys kriterijai, juo labiau

26 — Tačiau pažymiu, kad atleidimas nuo mokesčio valstybėms narėms yra privalomas, o lengvatinius tarifus jos gali taikyti savo nuožiūra.

kad šioje byloje aptariamas tarifas, palyginti su standartiniu tarifu (19,6 %), yra toks mažas (5,5 %), kad tokio sumažinto PVM poveikis gali būti prilyginamas atleidimui nuo PVM.

valstybėms narėms taikyti lengvatinį PVM tarifą tam tikrai socialinį ir (arba) visuomeninį tikslą turinčiai veiklai²⁹.

2. Dėl tinkamų aiškinimo būdų

41. Teisingumo Teismo praktikoje aiškiai nurodyta, kad su atleidimu nuo PVM susijusios nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į jomis siekiamus tikslus ir jų laikantis²⁷. Taip buvo pažymėta, kad atleidžiant nuo mokesčio tam tikrų paslaugų, kurios laikomos visuotinės svarbos paslaugomis, atžvilgiu siekiama palengvinti vartotojams tenkančią mokesčių našta²⁸.

42. Toks pats teleologinis požiūris turi būti taikomas aiškinant nuostatas, susijusias su lengvatiniais PVM tarifais. Iš prekių ir paslaugų, kurioms gali būti taikomas lengvatinis tarifas, sąrašo, nurodyto Šeštosios direktyvos H priede, vėliau – PVM direktyvos III priede, matyti, kad teisės aktų leidėjo valia buvo leisti

43. Tačiau PVM direktyvos III priedas, o anksčiau Šeštosios direktyvos H priedas nėra sudaryti laikantis nuoseklių kriterijų. Šiame dokumente išvardytos įvairios kategorijos nesudaro struktūrinės visumos³⁰. Atrodo, kad šios kategorijos buvo nustatytos pakartojant daugelį anksčiau valstybėse narėse taikomų lengvatinių tarifų. Šis derinys, nesant vidinės logikos, iš tiesų neturi prasmės ir negali būti aiškinamas pagal kontekstą. Todėl aiškinant *travaux préparatoires*, būtų gauta nedaug konstruktyvių atsakymų³¹.

3. Dėl atitinkamų sąvokų siauresnio arba platesnio aiškinimo

44. Komisija mano, kad PVM direktyvos III priedo 15 punkte įtvirtintos sąvokos turi būti aiškinamos „griežtai“ ar netgi „siaurai“,

27 — Be kita ko, žr. 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimą *Dornier* (C-45/01, Rink. p. I-12911, 42 punktą); 2005 m. gegužės 26 d. Sprendimą *Kingscrest Associates ir Montecello* (C-498/03, Rink. p. I-4427, 29 punktą) ir 2008 m. balandžio 3 d. Sprendimą *Zweckverband zur Trinkwasserversorgung und Abwasserbeseitigung Torgau-Westelbien* (C-442/05, Rink. p. I-1817, 30 punktą).

28 — Dėl Šeštosios direktyvos žr. byloje C-434/05 generalinės advokatės E. Sharpston pateiktos išvados 23, 30 ir paskesnius punktus (2007 m. birželio 14 d. Sprendimas *Horizon College*, Rink. p. I-4793).

29 — Taip pat dėl Šeštosios direktyvos H priedo nuostatų žr. minėtoje byloje C-442/05 pateiktos generalinio advokato J. Mazák išvados 47 punktą.

30 — Minėtos bylos C-434/05 išvadoje generalinė advokatė E. Sharpston nurodo, kad Šeštosios direktyvos prieduose pateikti sąrašai nėra sisteminiai ir iš jų negalima spręsti apie Bendrijos teisės aktų leidėjo ketinimą.

31 — Palyginimui: 2000 m. birželio 8 d. Sprendimas *Epson Europe* (C-375/98, Rink. p. I-4243, 19 punktą *in fine*).

nes tai nukrypimas nuo principo, kad yra taikomas standartinis PVM tarifas. Šiuo klausimu ji remiasi Teisingumo Teismo byloje C-83/99 priimtu sprendimu, kuris susijęs su Šeštosios direktyvos H priedo penktoje kategorijoje leidžiamu lengvatiniu PVM tarifu³².

45. Žinoma, bendrojo principo, šiuo atveju – apmokestinimo principo, išimtį numatančios taisyklės taikymo sritis turi būti aiškinama griežtai³³. Tačiau tai nereiškia, kad turi būti laikomasi ribojančio požiūrio. Taigi dėl tam tikros visuotinės svarbos veiklos atleidimo nuo mokesčio Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad sąvoka „organizacijos, (pripažintos) socialine gerove besirūpinančiomis organizacijomis <...> neturi būti aiškinama visiškai siaurai“³⁴.

46. Iš tiesų PVM direktyvos aiškinimas neturėtų būti toks ribojantis, kad draustų tam tikrų valstybių narių priimtus sprendimus, skirtus reguliuoti veiklą, kuriai taikoma aiškiai šiame dokumente numatyta speciali tvarka. Reikia atsižvelgti į skirtumus, kurie egzistuoja tarp nacionalinių praktikų socialine

gerove grįstų paslaugų teikimo srityje, ir susilaikyti nuo veiksmų, kad nebūtų trukdoma veiksmingai įgyvendinti atitinkamas leidžiančias nukrypti nuostatas. Mano manymu, tokiu požiūriu vadovavosi Teisingumo Teismas Sprendime *Kingscrest*³⁵. Tokią išvadą taip pat galima padaryti remiantis Sprendimu *Horizon College*³⁶ ir dviem naujais sprendimais³⁷.

47. PVM direktyvos III priede pateikiamas prekių ir paslaugų, kurioms gali būti taikomas lengvatinis tarifas, sąrašas sąmoningai buvo parengtas kaip ribojantis, o ne vien kaip pavyzdinis sąrašas. Pagal 98 straipsnį šis sąrašas iš esmės yra baigtinis. Tačiau nors sąrašas taip pat turėtų būti suprantamas kaip ribojantis atleidimo nuo PVM tikslais, tai nedraudė Teisingumo Teismui nuspręsti taikyti neribojantį aiškinimą šioje srityje.

48. Mano nuomone, PVM direktyvos aiškinimas turi būti iš esmės grindžiamas mokesčiais ir ekonominiais šio vartojimo mokesčio, kuris, beje, sudaro Sąjungos nuosavų išteklių dalį, bendrosios tvarkos tikslais. Atsižvelgiant į šią nuomonę, galima konstatuoti, kad

32 — 2001 m. sausio 18 d. Sprendimas *Komisija prieš Ispaniją* (C-83/99, Rink. p. I-445, 19 ir 20 punktai), kuriame Teisingumo Teismas nusprendė, kad nuostata, susijusi su „asmenų ir jų bagažo vežimu“, netaikoma mokėjimui už kelių infrastruktūrą.

33 — Ypač žr. 1989 m. birželio 15 d. Sprendimą *Stichting Uitvoering Financiële Acties* (348/87, Rink. p. 1737, 13 punktas).

34 — Minėtas Sprendimas *Kingscrest Associates ir Montecello* (29–32 punktai), susijęs su Šeštosios direktyvos 13 straipsnio A skirsnio 1 dalies g punkto aiškinimu. Taip pat žr. minėtą Sprendimą *Gregg* (17 punktas), 2003 m. balandžio 3 d. Sprendimą *Hoffmann* (C-144/00, Rink. p. I-2921, 24 ir paskesni punktai) ir minėtą Sprendimą *Dornier* (48 punktas).

35 — Ten pat.

36 — Minėtas Sprendimas *Horizon College* (16 punktas): „ši griežto aiškinimo taisyklė nereiškia, kad minėtame 13 straipsnyje numatytiems atleidimo nuo mokesčio atvejams apibrėžti vartojamos sąvokos turi būti aiškinamos taip, jog šis atleidimas nuo mokesčio netektų savo veiksmingumo“.

37 — 2009 m. lapkričio 19 d. Sprendimas *Don Bosco Omwoerend Goed* (C-461/08, Rink. p. I-11079, 25 punktas) ir 2010 m. sausio 28 d. Sprendimas *Eulitz* (C-473/08, Rink. p. I-907, 27 punktas).

liberalus aiškinimas negali išplėsti ekonominės veiklos, kuriai taikoma išimtis, apimties.

atrodo, kad šis terminas neturėtų kelti specifinių klausimų nagrinėjamoje byloje, nes, kaip paaikšinsiu toliau, pripažįstama, jog PVM srityje net ir individualiai veikiantis fizinis asmuo gali būti laikomas organizacija. Šis aiškinimas taip pat gali būti taikomas advokatams.

4. Dėl vartojamų terminų aiškinimo

51. Mano manymu, sudėtingiau išaiškinti sąvoką „socialine gerove besirūpinančiomis“. Iš tiesų, kalbant apie III priedo 15 punkte numatytų sąlygų pirmąją grupę ir atsižvelgiant į įvairias šio dokumento kalbines versijas, galima pateikti tokius pastebėjimus:

a) Dėl neatitikimų tarp kalbinių versijų

— versijoje vokiečių kalba terminas „gemeinnützige“ išreiškia „visuomeninės naudos“ idėją,

49. Įvairių PVM direktyvos kalbinių versijų palyginimas rodo, kad III priedo 15 punkte vartojami terminai ne visai atitinka versijoje prancūzų kalba esančias sąvokas.

— versijoje danų kalba žodis „velgørende“ tiesiogiai atitinka anglišką žodį „charitable“, nors aktualioje versijoje anglų kalba šis žodis pakeistas sąvoka „wellbeing“; byloje *Kingscrest*³⁹ terminas „charitable“, kuris buvo vartojamas Šeštosios direktyvos H priedo versijoje anglų kalba, buvo pripažintas per siauru.

50. Galima nurodyti, kad samprata „organizacija“, kuri vartojama versijoje prancūzų kalba, nėra tokia pati visose kitose versijose. Su organizacijos sąvoka susijusių vartojamų terminų įvairovė ir jos įtaka aiškinimo sudėtingumui jau buvo nurodyti anksčiau³⁸. Man

52. Kalbant apie III priedo 15 punkte numatytų sąlygų antrąją grupę, galima pažymėti,

38 — Ypač žr. generalinės advokatės J. Kokott išvadą byloje C-505/07 (2009 m. spalio 1 d. Sprendimas *Compañía Española de Comercialización de Aceite*, Rink. p. I-8963, 45 punktas).

39 — Minėtas Sprendimas *Kingscrest Associates ir Montecello* (21 ir paskesni punktai) ir generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer išvada (23 ir paskesni punktai).

kad versijoje prancūzų kalba daroma nuoroda į individualų aktą („darbas“), versijoje anglų, danų, italų, suomių ir švedų kalbomis veikia nurodoma veikla bendrąja prasme, o versijoje vokiečių ir lenkų kalbomis daroma nuoroda į sektorių ar sritį, vartojant dar neutralėsius terminus.

53. Iš šių kalbinių versijų skirtumų kyla išorinis dviprasmiškumas, kuris sustiprina vidinį PVM direktyvos III priedo 15 punkte vartojamų terminų prancūzų kaba dviprasmiškumą⁴⁰.

54. Tačiau pripažįstama, kad, siekiant užtikrinti vienodą Sąjungos teisės taikymą esant skirtingoms to paties akto kalbų versijoms, nė viena nuostata negali būti nagrinėjama izoliuotai ar turėti viršenybę, bet turi būti aiškinama atsižvelgiant į teisės aktų, kuriuose ji įtvirtinta, bendrą struktūrą ir tikslą⁴¹.

40 — Palyginti dviprasmiškumą, susijusį su Šeštosios direktyvos D ir H priedais, kurį nurodė generalinis advokatas J. Mazák išvadoje byloje C-442/05 (minėta išvada, 38 punktas).

41 — Ypač žr. minėtą generalinės advokatės J. Kokott išvadą byloje C-505/07 ir 29 išnašoje minėtą teismo praktiką, taip pat naują 2009 m. spalio 22 d. Sprendimą *Zurita Garcia ir Choque Cabrera* (C-261/08 ir C-348/08, Rink. p. I-10143, 54 ir paskesni punktai, bei minėti sprendimai) ir minėtą Sprendimą *Eulitz* 22 punktas.

55. Be to, suderinimas, kuris yra esminis PVM direktyvos tikslas, būtinai reiškia, kad tapačių faktinių aplinkybių situacijos turi būti vienodai vertinamos ir joms turi būti taikoma viena tvarka. Akivaizdu, kad šiame dokumente numatytos lengvatinio PVM tarifo taikymo sąlygos yra savarankiškos sąvokos⁴² ir todėl turi būti apibrėžtos Sąjungai būdinga prasme, o ne būti suprantamos atsižvelgiant į jų kvalifikavimą, kuris gali egzistuoti vidaus teisėje.

b) Dėl „įprastos terminų reikšmės“

56. Komisijos manymu, PVM direktyvos III priedo 98 straipsnio 2 dalies nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į įprastą nagrinėjamų terminų reikšmę.

57. Tokią poziciją iš tiesų patvirtina Teisingumo Teismo praktika, susijusi su kitomis lengvatinio PVM tarifo galimybėmis, tai yra,

42 — Palyginti su teismo praktika atleidimo nuo PVM srityje, ypač minėtu Sprendimu *Kingscrest Associates ir Montecello* ir minėto Sprendimo *Eulitz* 25 punkte minėtais sprendimais.

numatytais Šeštosios direktyvos H priedo penktoje ir aštuntoje kategorijose⁴³.

F — PVM direktyvos III priedo 15 punkto nuostatų taikymo sritis

58. Todėl reikėtų išsiaiškinti, ar atsižvelgiant į PVM direktyvoje vartojamų žodžių įprastą reikšmę advokatai gali būti laikomi III priedo 15 punkte numatyta organizacija, kai jie padeda teisinės pagalbos gavėjams.

1. Dėl dokumente nustatytų kriterijų kumuliatyvaus pobūdžio

59. Tačiau, mano nuomone, nėra reikalo išsamiau analizuoti šio klausimo, atsižvelgiant į skirtumus, kurie egzistuoja skirtingose kalbinėse versijose. Aspektai, kurie galėtų būti nustatyti terminologijoje prancūzų kalba, nebūtinai būtų svarbūs atsižvelgiant į kitose oficialiosiose kalbose esančias sąvokas.

61. PVM direktyvos III priedo 15 punkte numatytos dvi sąlygos tam, kad teikiant paslaugas ar tiekiant prekes galėtų būti taikomas lengvatinis PVM tarifas: pirma, atitinkami paslaugų teikėjai turi turėti tam tikrą statusą, tai yra, jie turi būti „organizacijos, kurias valstybės narės pripažįsta socialine gerove besirūpinančiomis organizacijomis“, ir, antra, turi būti suteiktos tam tikro pobūdžio paslaugos, tai yra jos turi būti susijusios su „globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos darbu“⁴⁴.

60. Pagrindinė išvada, kuri gali būti padaryta iš šios teismo praktikos, yra ta, kad esant dviem galimybėms III priedo 15 punkte vartojamų žodžių aiškinimams, reikia atmesti aiškinimą, pagal kurį jiems suteikiama kuo platesnė prasmė, ir rinktis aiškinimą, pagal kurį jų prasmė yra artimiausia įprastai šių terminų reikšmei.

62. Atrodo, kad abi proceso šalys laikosi nuomonės, kad šios taikymo sąlygos yra kumuliatyvios. Priešingai, šalių pozicijos skiriasi, kalbant apie jas apibrėžiančių terminų taikymo sritį.

43 — Žr. minėtą Sprendimą *Komisija prieš Ispaniją* (18 ir paskesni punktai) ir 2003 m. spalio 23 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (C-109/02, Rink. p. I-12691, 23 punktas). Pirmoje iš šių bylų generalinis advokatas S. Alber siūlo pasirinkti siaurą aiškinimą ir remtis „tuo, kas dominuoja“ atitinkamoje sąvokoje, būtent transporto sąvokoje nagrinėjamoje byloje.

63. Komisija mano, kad, pirma, teisinės pagalbos srityje veikiančios advokatai neturėtų

44 — Dėl skirtumų tarp įvairių kalbinių versijų, ypač susijusių su šiuo antruoju kriterijumi žr. 49 ir paskesnius punktus.

būti laikomi šioje nuostatoje numatytais organizacijomis, ir, antra, jų paslaugos šiame kontekste negali būti prilygintos globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos darbui.

64. Priešingai, Prancūzijos Respublika teigia, kad Bendrojo mokesčių kodekso 279 straipsnio f punktas neprieštarauja PVM direktyvos 96 ir 98 straipsniams, nes paslaugos, už kurias visas ar iš dalies advokatams sumoka valstybė kaip už teisinę pagalbą, atitinka abi minėtos direktyvos III priedo 15 punkte numatytas sąlygas.

65. Prieš priimant poziciją šiuo klausimu man atrodo naudingiau pakeisti dokumente įtvirtintą dviejų sąlygų nagrinėjimo tvarką.

2. Dėl „globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos darbo“ kriterijaus

a) Šalių argumentai

66. Komisija mano, kad teisinės pagalbos srityje veikiantys advokatai nevykdo

ginčijamame dokumente numatyto darbo. Ji nurodo, kad teikiamos paslaugos yra konsultacijos ir pagalba teisės klausimais, todėl yra tokio paties pobūdžio kaip ir paslaugos, teikiamos valstybės teisine pagalba nesinaudojantiems klientams. Ji ginčija Prancūzijos Respublikos nurodytą pagrindą, kad advokato, kuris padeda teisinės pagalbos gavėjui, vykdomos konsultavimo ir gynybos funkcijos tampa socialinės pagalbos funkcijomis, pažymėdama, kad suinteresuotasis asmuo siekia gauti teisinę apsaugą, o ne socialinę paramą. Ji papildo, kad tai, jog advokatui teisinės pagalbos srityje mokamas atlygis paprastai laikomas nepakankamu, nekeičia advokato teikiamų paslaugų pobūdžio, nes jis privalo prisimti visus su jo profesine veikla susijusius trūkumus. Ji taip pat pažymi, kad advokatams taikomi įvairūs etikos taisyklių apribojimai, net jeigu jie neteikia teisinės pagalbos. Galiausiai ji mano, kad PVM, kaip bendrasis vartojimo mokestis, neleidžia taikyti skirtingų mokesčio tarifų atsižvelgiant į kiekvieno prekių ar paslaugų gavėjo pajamas.

67. Prancūzijos Respublika tvirtina, kad sprendimas, ar veikla, kurios turinys ir pobūdis yra vienodi, turėtų būti laikoma globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos darbu, turi būti priimamas atsižvelgiant į jų gavėjų pajamas. Ji pateikia tokį pavyzdį: maisto ruošimas gali būti laikomas globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos darbu, kai jis teikiamas socialiai remtiniams asmenims, bet ši veikla nėra taip kvalifikuojama, jeigu teikiama nevargantiesiems klientams. Kaip ir maitinimo įstaigų

atveju, reikia atskirti teisinės pagalbos gavėjui padedančio advokato veiklą nuo tradicinės advokato veiklos, kai jis atstovauja mokiam asmeniui. Ji sutinka, kad abiem atvejais teikiamos paslaugos yra tapačios, bet nurodo, kad socialinis tikslas ir nedidelės pagalbos gavėjo pajamos leidžia advokato teikiamą teisinę pagalbą kvalifikuoti kaip globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos darbą.

b) Vertinimas

69. Terminas „socialinė gerovė“ išlieka neapibrėžta sąvoka. Ją sudaro bent dvi šiai bylai svarbios dimensijos. Vienas iš šių aspektų susijęs su žmonių sąveika, santykiais ir institucijomis, kurie grindžiami individo pažeidžiamumu ir jo poreikiu gauti paramą bei apsaugą nuo gyvenimui būdingų rizikos rūšių, kurias gali suteikti įvairios visuomenės bendruomenės. Ši socialinės gerovės sąvoka atsispindi institucijose, kurios paprastai suprantamos kaip tipiniai socialinio fenomeno pavyzdžiai, kaip antai ekonominė parama socialiai remtiniams asmenims, vaikų ir jaunimo apsauga, priežiūros paslaugos, skirtos patenkinti specifinius ligonių, neįgaliųjų ar asmenų, kenčiančių nuo priklausomybės psichotropinėms medžiagoms, poreikius. Kitas „socialinės gerovės“ aspektas yra susijęs su solidarumu ar kolektyviniu altruizmu, kuris būtinas, kad būtų teisingai patenkinti visų poreikiai.

68. Svarbiausia, Prancūzijos Respublika siūlo keturis kriterijus, pagal kuriuos būtų galima nustatyti, ar organizacija vykdo globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos darbą: 1) siekiamas socialinis tikslas – parama socialiai remtiniams asmenims; 2) nacionalinio solidarumo įgyvendinimas per lėšų perskirstymą; 3) suteiktų paslaugų nekomercinis pobūdis; ir 4) dideli nepatogumai, kurių patiria paslaugų teikėjas. Jos manymu, advokatų teikiama teisinė pagalba atitinka visas šias sąlygas. Ji patikslina, kad, skirtingai nei mano Komisija, ji nesutinka, kad vieno iš šių požymių, nagrinėjamo atskirai, pakaktų norint nustatyti, kad advokatai vykdo globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos darbą.

70. Teisingumo Teismo praktika dėl PVM parodo, kad tarp šių dviejų socialinių aspektų ar dimensijų vyksta visapusiška sąveika. Pavyzdžiui, Teisingumo Teismo pripažino, kad tai, jog vaikų ir jaunimo namų paslaugas teikianti privatinės teisės reglamentuojama organizacija siekia pelno, nereiškia, kad ji negali būti laikoma turinčia socialinį pobūdį; specifinis bylos kontekstas leido padaryti šią

išvadą⁴⁵. Be to, byloje *Kügler*⁴⁶ Teisingumo Teismas konstatavo, kad „bendra priežiūra ir pagalba namie, sudariusios dalį ambulatorinių paslaugų ir suteiktos fiziškai ar ekonomiškai priklausomam asmeniui <...>, iš esmės yra susijusios su globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos darbu“.

71. Šioje byloje man atrodo, kad teikiant teisinę pagalbą advokato prisiimama paramos funkcija ne pakeičia jo įprastas konsultavimo ir gynybos funkcijas, bet jas papildo. Kitaip tariant, jo indėlis teikiant teisinę pagalbą paslaugą suteikia advokato tradicinei funkcijai socialinį atspalvį.

72. Vien paslaugos pobūdžio kriterijus, kuris, žinoma, yra toks pats teisinės pagalbos ir advokatų tradicinės veiklos atvejais ir kurį kaip esminį nurodo Komisija, man neatrodo pakankamas, kad veiklai būtų suteikiamas socialinis pobūdis arba kad būtų atsisakyta šią veiklą taip kvalifikuoti. Mano nuomone, Teisingumo Teismo byloje *Kügler*⁴⁷ pateikta minėta išvada yra aiški šiuo klausimu.

73. Rizika, kad lengvatinis tarifas bus taikomas visoms paslaugoms, kuriomis teikiama Komisijos nurodyta parama mažiausiai lėšų

turintiems asmenims, man neatrodo pagrįsta. Ji egzistuoja, jei vienintelis kriterijus būtų susijęs su paslaugos gavėjais. Bet Prancūzijos Respublika siūlo ir kitus kriterijus, pateikdama keturis požymius.

74. Vis dėlto dėl nedidelio advokatų atlyginimo dydžio, kuriuo remiasi Prancūzijos Respublika, pažymiu, kad advokato honoraras priklauso nuo jo individualių lūkesčių ir, advokato nuomone, jam priimtino atlyginimo dydžio. Tačiau atrodo, kad Prancūzijoje yra advokatų grupė, kurie mano, jog pagal teisinę pagalbą gaunamas atlyginimas yra pakankamas, nes matyti, kad šias funkcijas daugiausia vykdo ši advokatų grupė⁴⁸.

75. Mano nuomone, lemiamas veiksnys yra aplinkybės, kuriomis teikiamos advokato paslaugos. Įvairiose valstybėse narėse egzistuoja daug pavyzdžių, kai teisinės paslaugos, įskaitant patarimo ir teisminio atstovavimo funkcijas, gali būti teikiamos tokiomis sąlygomis, dėl kurių šios paslaugos yra socialinio pobūdžio. Taip yra, kai pagalbą teikia viešosios

45 — Minėtas Sprendimas *Kingscrest Associates ir Montecello* (29–32 punktai).

46 — 2002 m. rugsėjo 10 d. Sprendimas *Kügler* (C-141/00, Rink. p. I-6833, 44 punktas).

47 — Ten pat.

48 — Žr. minėtos 2007 m. spalio 9 d. Roland du Luart Senato informacinės ataskaitos p. 64–65: „Šiuo metu koncentracija yra per didelė, nes 9,4 % advokatų (4492 advokatai) vykdo 64 % TP funkcijų. <...>. Viešajai valdžiai taip pat gali kilti įtarimų dėl TP įtakos tam tikrų advokatų kontorų finansiniam rentabilumui. Iš tiesų neretai išgirstama, kad kai kurie iš šių advokatų „pajamas gauna tik iš TP““

teisinės pagalbos įstaigos, įvairios pilietinės visuomenės organizacijos ir net advokatai, veikiantys *pro bono* socialiai remtinų asmenų, nusikaltimų aukų ar prieglobsčio prašytojų naudai.

3. Dėl kriterijaus „organizacijos, kurias valstybės narės pripažįsta socialine gerove besirūpinančiomis organizacijomis“

76. Nacionaliniu lygiu nagrinėjama Prancūzijos teisės akto nuostata yra tradiciškai pateisinama teisinės pagalbos gavėjų situacijai būdingu socialiniu pobūdžiu⁴⁹.

a) Šalių argumentai

77. Mano nuomone, teisinė pagalba gali būti be didelių sunkumų veiksmingai laikoma „globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos darbu“, nes ji grindžiama socialiniu solidarumu ir todėl gali būti traktuojama kaip socialinės politikos priemonė⁵⁰.

78. Priešingai, tikros abejonės egzistuoja dėl PVM direktyvos III priedo 15 punkte nurodytų sąlygų pirmos dalies.

79. Komisija nurodo, kad atitinkami paslaugų teikėjai turi turėti tam tikrą statusą, tai yra, nekintamą ir nuolat juos apibūdinantį požymį. Ji tvirtina, jog PVM direktyvoje reikalaujama, kad santykiai tarp valstybės narės ir apmokestinamojo asmens, kurio paslaugoms taikomas lengvatinis tarifas, būtų ilgalaikiai. Ji patvirtina, kad Prancūzijoje lengvatinio tarifo taikymas tam tikroms advokatų paslaugoms susijęs ne su tuo, jog jie paslaugas teikia nuolat, bet tik su tuo, kad minėtos paslaugos yra retkarčiais teikiamos kaip teisinė pagalba. Ji taip pat nurodo, kad jei būtų remiamasi Prancūzijos Respublikos pasiūlytu aiškinimu, tai keltų riziką, nes 15 punkte numatyta išimtis būtų taikoma bet kuriam apmokestinamajam asmeniui su vienintele sąlyga, kad už visas ar dalį nagrinėjamų paslaugų sumoka valstybė, o ne tik paslaugų teikėjams, kurie turi valstybės

49 — 1999 m. birželio 30 d. Prancūzijos Senato ataskaitoje Denis Badré nurodo, kad lengvatinis PVM tarifas taikomas advokatų teikiamoms paslaugoms teisinės pagalbos srityje dėl to, kad „paslaugos turi žymų socialinį pobūdį“, kaip oficialiame rašte nurodė Nacionalinė Asamblėja, atsižvelgiant į tai, kad teisinės pagalbos skyrimas priklauso nuo sąlygų, susijusių, be kita ko, su pagalbos gavėjo pajamomis (1998–1999 m. sesijos informacinė ataskaita Nr. 74, paskelbta Senato interneto svetainėje).

50 — Šia prasme Prancūzijos Senato narys Roland du Luart priėmė, kad teisinė pagalba yra „praktikos, susijusios tiek su labdara, tiek su solidarumo pareiga mažiausiai lėšų turintiems asmenims, tąsa“ (minėta ataskaita, p. 64). Palyginimui: už teisinę pagalbą atsakinga Švedijos valdžios institucija (*Rättshjälpsmyndigheten*) tokią pagalbą apibrėžia kaip socialinės apsaugos teisės aktus, skirtus padėti tiems, kurie kitais būdais negali gauti teisinės pagalbos (http://www.rattshjalp.se/templates/DV_infoPage___3526.aspx).

suteiktą privilegijuotąjį statusą, atsižvelgiant į jų socialinį pobūdį.

80. Prancūzijos valdžios institucijos vieną po kito paneigia Komisijos argumentus. Dėl nuolatinio ryšio tarp valstybės ir advokatų Prancūzijos Respublika pažymi, kad darant prielaidą, jog tai – esminis kriterijus, jis būtų užtikrintas tuo, kad nagrinėjamos paslaugos patenka į Bendrojo mokesčių kodekso 279 straipsnio f punktą. Ji papildo, kad nors nebūtinai visi advokatai reguliariai vykdo teisinės pagalbos funkcijas, kolegijos pirmininkas ar advokatūros pirmininkas gali bet kuriu metu paskirti kiekvieną iš jų ir jie privalo šį nurodymą vykdyti.

81. Be to, ji primena, kad dėl to, jog Šeštojoje direktyvoje nebuvo pateiktas apibrėžimas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad kiekvienos valstybės narės nacionalinėje teisėje iš principo turi būti nustatytos taisyklės, pagal kurias gali būti pripažįstamas socialinis pobūdis, patikslindamas, kad teismo praktikoje nacionalinėms valdžios institucijoms reikia įtvirtinti tokios nuorodas, norint nustatyti socialinio pobūdžio organizacijas⁵¹: 1) specifinių teisės aktų nuostatų buvimas; 2) atitinkamo apmokestinamojo asmens visuomenei naudinga veikla; 3) tai, kad tokias pačias paslaugas teikiantiems kitiems mokesčių

mokėtojams pripažintas panašus statusas⁵², ir 4) tai, kad galiausiai didžiąją nagrinėjamų paslaugų kainos dalį sumoka socialinės apsaugos institucijos. Prancūzijos Respublikos teigimu, Bendrojo mokesčių kodekso 279 straipsnio f punkto nuostatos atitinka visus šiuos kriterijus.

b) Vertinimas

82. Teisingumo Teismas jau nagrinėjo sąvokos „organizacijos, kurias valstybės narės pripažįsta socialine gerove besirūpinančiomis organizacijomis“ aiškinimą pagal Šeštosios direktyvos 13 straipsnio A skirsnio 1 dalies g punktą, kuriame numatytas „tam tikros visuomenei naudingos veiklos atleidimas nuo mokesčio“, atitinkantis PVM direktyvos 132 straipsnio 1 dalies g punktą. Tačiau reikia išlaikyti vienodą sąvokų „organizacijos“ ir „socialine gerove besirūpinančios“, kurios pateikiamos skirtingose PVM direktyvos ir jos priedų dalyse⁵³, aiškinimą, o ne aiškinti jas suteikiant joms visiškai skirtingas reikšmes.

51 — Ypač žr. minėtus sprendimus *Kügler* (54 ir paskesni punktai) ir *Kingscrest Associates ir Montecello* (53 ir paskesni punktai).

52 — Teisingumo Teismas dažnai primena būtinybę laikytis mokesčių neutralumo principo, ypač minėtoje byloje *Zweckverband zur Trinkwasserversorgung und Abwasserbeseitigung Torgau Westelbien* (42 punktas), susijusioje su lengvatiniiais PVM tarifais.

53 — Žr. minėtos generalinio advokato J. Mazák išvados byloje C-442/05 40 punktą.

83. Atleidimo nuo PVM srityje priimtuose sprendimuose nurodoma, kad sąvoka „organizacijos, (pripažįstamos) socialine gerove besirūpinančiomis organizacijomis“ yra pakankamai plati ir apima pelno siekiančius privačius subjektus ir net ekonominę veiklą vykdančią individualų fizinį asmenį, būtent atsižvelgiant į siekiamą tikslą sumažinti tam tikrų visuotinės svarbos paslaugų teikimo socialiniame sektoriuje išlaidas ir taip jas padaryti labiau prieinamas jomis galintiems pasinaudoti asmenims⁵⁴.

84. Šis platus požiūris, kuriuo rėmėsi Teisingumo Teismas nagrinėdamas atleidimo nuo PVM atvejus, juo labiau taikytinas analizuojant lengvatinio PVM tarifo klausimą. Vadovaujantis tokiu požiūriu, advokatai galėtų būti laikomi organizacijomis, patenkančiomis į PVM direktyvos III priedo 15 punkto taikymo sritį. Žinoma, terminas „organizacija“ reiškia specifinę funkciją vykdančią individualiai apibrėžtą subjektą⁵⁵. Bet aišku, kad ši savarankiška Sąjungos teisės sąvoka gali reikšti vieną ar kelis įmonę valdančius fizinius asmenis, ne tik juridinius asmenis. Nagrinėjamoje byloje pagal PVM tvarką apmokestinami asmenys yra teisinės pagalbos srityje veikiantys ir individualiai vertinami advokatai. Todėl nesvarbu organizacija, advokatūra ar advokatų taryba, kuriai priklauso advokatai ir ypač nesvarbu, kad jų paskyrimo būdai ir atlyginimas už šias funkcijas yra centralizuoti.

54 — Minėtas Sprendimas *Gregg* (17 ir 18 punktai), minėtas Sprendimas *Kingscrest Associates et Montecello* (30, 35 ir 43 punktai) ir 2006 m. vasario 9 d. Sprendimas *Stichting Kinderopvang Enschede* (C-415/04, Rink. p. I-1385, 23 punktas).

55 — Žr. Sprendimą *Gregg*, ir generalinio advokato G. Cosmas išvadą šioje byloje (27 punktas), kurioje nurodyta, kad „savarankiškas subjektas“ skiriasi nuo jį sudarančių asmenų.

85. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad teisinę pagalbą teikiantys advokatai, be jokios abejonės, patenka į sąvoką „organizacijos“. Bet kuriuo atveju šis ginčas nėra iš esmės susijęs su šia byla, nes abi šalys gali remtis išsamia Teisingumo Teismo praktika šiuo klausimu. Komisija tai pripažįsta nurodydama, kad šioje byloje kyla klausimas tik dėl to, ar paslaugą teikia „socialine gerove besirūpinančios“ organizacijos.

86. Dėl paskutinio kriterijaus šalys laikosi visiškai priešingų nuomonių. Iš tiesų PVM direktyvoje, kaip anksčiau Šeštojoje direktyvoje, nepatikslinami III priedo 15 punkte nurodyti pripažinimo „socialine gerove besirūpinančiomis“ organizacijomis sąlygos ir būdai. Reikia pažymėti, kad versijoje prancūzų kalba šis PVM direktyvos III priedo teiginys tiesiogiai pakartoja analogišką Šeštosios direktyvos nuostatą. Priešingai, kaip jau esu nurodęs, versijoje anglų kalba formuluotė yra pakeista, palyginti su ankstesniu dokumentu⁵⁶.

87. Mano nuomone, reguliarumo reikalavimas, kurį nurodė Komisija, aiškiai neįtvirtintas nei PVM direktyvos nuostatose, nei Teisingumo Teismo praktikoje. Bet ar reikia pripažinti, kad reikalavimas dėl reguliarumo yra numanomas?

56 — Terminas „charitable“ buvo pakeistas „as being devoted to social wellbeing“, o tai, atrodo, labiau suderinama su Teisingumo Teismo nuomone minėtoje byloje *Kingscrest Associates ir Montecello*.

88. Manau, jog būtina, kad socialinės veikla būtų jei ne nuolatinė, tai bent pastovi. Vis dėlto siekiant nuspręsti, ar veikla reguliari, nepakanka vien laiko kriterijaus. Mano nuomone, reikalaujama, kad pagrindinė, net beveik visa, paslaugų teikėjo veikla būtų socialinio pobūdžio. Nepakanka paprasto socialinio aspekto. Prancūzijos Respublikos pateikiamas „funkcinis“ aiškinimas neatitinka nei PVM direktyvos teksto, nei jos tikslų. Dėl šio požiūrio tokioje keistoje situacijoje organizacija galėtų vertinama dvejopai, tai yra, ji galėtų būti laikoma besirūpinančia socialine gerove, kai atlieka socialinio pobūdžio veiklą, bet kitais atvejais jai būtų netaikomas besirūpinančios socialine gerove statusas. Taip aiškinant abi sąlygos gali susijungti, jeigu socialinio pobūdžio darbas bus vienintelis šio rūpinimosi socialine gerove kriterijus. Jei taip būtų, pakaktų, kad PVM direktyvos III priede būtų numatyta, jog lengvatinis tarifas gali būti taikomas, kai paslaugų teikėjai vykdo socialinio pobūdžio veiklą.

89. Bet ne tokia buvo teisės aktų leidėjo valia. Taip dvejopai vertinti veiklos negalima, nes tai draudžia PVM direktyva, tačiau PVM direktyvoje aiškiai numatytos įvairios galimybės, kalbant apie viešąsias organizacijas. Man atrodo, svarbiausia yra sritis, kurioje vykdoma veikla, o ne organizacijos tikslas. Reikia atsižvelgti į ūkio subjektus ir jų vykdomą veiklą, o ne jų siekiamus tikslus.

90. Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad nacionalinės valdžios institucijos turi diskreciją suteikti subjektui socialine gerove besirūpinančios organizacijos statusą, bet ši diskrecija turi būti įgyvendinama nepažeidžiant Sąjungos teisės⁵⁷. Tačiau atsižvelgiant į šią teismo praktiką matyti, kad procesas, per kurį gali būti pripažintas socialine gerove besirūpinančios organizacijos statusas, nėra tik nacionalinio vertinimo sritis. Žinoma, būtent valstybių narių valdžios institucijos suteikia šį statusą, bet esant nacionalinių teismų priežiūrai, kurie patys turi veikti atsižvelgdami į Sąjungos teisės reikalavimus ir Teisingumo Teismo sprendimuose nustatytus ribojančius kriterijus⁵⁸.

91. Dėl advokato vykdomos veiklos Prancūzijos Bendrajame mokesčių kodekse numatytos teisinės pagalbos srityje manau, kad šiuo atveju negalima kalbėti apie „socialine gerove besirūpinančią“ organizaciją, nes šia sąvoka, mano nuomone, daroma nuoroda į subjektą, kurio tokio pobūdžio veikla turi būti reguliari ir pagrindinė. Siekiant išlaikyti

57 — Ypač minėti sprendimai *Kügler* (54–56 punktai), *Stichting Kinderopvang Enschede* (23 punktas) ir *Kingscrest Associates ir Montecello* (52 ir 53 punktai).

58 — Be trijų anksčiau nurodytų sprendimų, žr. 2001 m. spalio 11 d. Sprendimą *Adam* (C-267/99, Rink. p. I-7467, 35 ir paskesni punktai) bei 2009 m. rugsėjo 10 d. byloje *Copy-Gene* (dar nagrinėjama Teisingumo Teisme) pateiktą generalinės advokatės E. Sharpston išvadą.

PVM direktyvos veiksmingumą ir III priedo ribojamąjį pobūdį, 15 punkto nuostatas aiškinti reikia taip, kad ne tik veikla, bet ir nagrinėjama organizacija turi būti pakankamai stipraus ar net dominuojančio socialinio pobūdžio. Tačiau šis pagal įprastą terminų reikšmę aiškinamas paskutinis kriterijus nėra įvykdytas advokatų atveju, nes, mano nuomone, norint nustatyti, ar organizacija atitinka nagrinėjamoje nuostatoje nustatytas sąlygas, reikia atsižvelgti į visą organizacijos vykdomą veiklą⁵⁹. Nesant aiškių abiejų rūpinimosi „socialine gerove“ aspektų, atitinkamų paslaugų teikimas neatitinka direktyvoje numatytų lengvatinio PVM tarifo taikymo sąlygų.

darbe“, ir todėl joms negali būti taikomas lengvatinis PVM tarifas⁶⁰.

VI — Bylinėjimosi išlaidos

92. Atsižvelgdamas į tai manau, kad ieškinyš dėl įsipareigojimų neįvykdymo yra pagrįstas, nes advokatų ir jiems prilyginamų asmenų teikiamos Bendrojo mokesčių kodekso 279 straipsnio f punkte numatytos paslaugos nepatenka į šio priedo 15 punkte numatytą kategoriją, o tai yra vienintelė nuostata, kurią pateikdama gynybos argumentus nurodė Prancūzijos Respublika, t. y. „prekių tiekimas ir paslaugų teikimas, kai prekes tiekia ir paslaugas teikia organizacijos, kurias valstybės narės pripažįsta socialine gerove besirūpinančiomis organizacijomis ir kurios dalyvauja globos ir rūpybos arba socialinės apsaugos

93. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo.

94. Komisija reikalavo priteisti iš Prancūzijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas. Todėl ši turi jas padengti, nes, kaip siūlau, ieškinyš dėl įsipareigojimų neįvykdymo turi būti patenkintas.

59 — Pagal 2002 m. kovo 21 d. Sprendimą *Kennemer Golf* (C-174/00, Rink. p. I-3293, 21 ir paskesni punktai), kuriame skelbiama, kad „organizacija turi būti pripažįstama „nesiekiančia pelno“, atsižvelgiant į visą jos vykdomą veiklą“.

60 — Be to, kaip tai nurodo Komisija, tokią išvadą pagal Šeštosios direktyvos nuostatas nuo 2007 m. aiškiai padarė Prancūzijos Senato narys Roland du Luart: „Europos Bendrijos valstybės narės gali pasirinkti baigtiniam prekių ir paslaugų sąrašui taikyti vieną ar du lengvatinius tarifus. Tačiau advokatų paslaugos į šį sąrašą nepatenka. (...) Todėl būtina ir neatidėliotina TP sistemos reforma taip pat galėtų suteikti galimybę suderinti Prancūzijos teisės aktus su teisės aktais, taikomais visose Europos Bendrijų valstybėse narėse“ (minėtos 2007 m. spalio 9 d. Senato informacinės ataskaitos p. 83).

VII — Išvada

95. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti:

- „1. Taikiusi lengvatinį pridėtinės vertės mokesčio tarifą advokatų, advokatų Valstybės Taryboje ir Kasaciniame teisme bei *avoués* paslaugoms, už kurias visas ar iš dalies sumoka valstybė kaip už teisinę pagalbą, Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 96 straipsnį ir 98 straipsnio 2 dalį.

2. Priteisti iš Prancūzijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.“